

VOOROUDEERREEKS, BEKNOPT CURRICULUM of FAMILIESCHETS
VAN 100 NOEMENSWAARDIGE PERSONEN UIT DE GERAARDS-
BERGSE BURGERSMAATSCHAPPIJ, ca.1800-1920 - Afl.2*

Louis Jacques BIJL (1801-1883)

door Marc VAN TRIMPONT

Louis Jacques Gislain BIJL (ook: Byl), geboren in Geraardsbergen op 1 ventôse IX (20 februari 1801), verliet Geraardsbergen voor Moerbeke in 1831, en overleed in Sint-Joost-ten-Node op 13 april 1883.

Advocaat. Rentenier.

Lid van de Veiligheidscommissie (1830). Schepenen van de stad Geraardsbergen in 1830 en 1834-1836. Gemeenteraadslid 1837-1839. Luitenant bij de Schutterij (1828). Lid van de op 2 september 1830 opgerichte Burgerwacht, en dan tot kapitein verkozen¹. Belgisch activist 1830. Bestuurslid en vervolgens voorzitter van het Weldadigheidsbureau. Mede-promotor en medekoper bij de verwerving in 1872 van het liberaal gebouw te Geraardsbergen². Lid of bestuurslid van verscheidene andere verenigingen. Schenker van de nieuwe klok voor de kerk van Hunnegem (1875)³.

Gehuwd in 1842 met Alexandrine Désirée Spitaels (1805-1863), dochter van Jean François Spitaels (fs. Jean Baptiste x Jacqueline Reyne) handelaar en bankier, en van Marie Jeanne Van Bollaert (fa. Michel x Isabelle Gerardi).

* Deze tweede aflevering maakt deel uit van een lange serie die het resultaat is van langdurig en intensief opzoekingswerk. Eens alle afleveringen gepubliceerd zullen zowat 100 « noemenswaardigen » ten tonele zijn gevoerd, mensen die om een of andere reden niet onopgemerkt bleven in de toenmalige Geraardsbergse leefgemeenschap. Van sommigen werd eerder al een stamreeks gepubliceerd maar de meeste van bedoelde reeksen werden dan door ondergetekende bewerkt, d.w.z. ofwel aangevuld of vervolledigd waar mogelijk, ofwel gecorrigeerd waar nodig. Sommige afleveringen zijn echter meer dan gewoon een voorouderreeks maar vormen een heuse, weliswaar beknopte, familiegeschiedenis.

1. Zie desgewenst: M. VAN TRIMPONT, *De Geraardsbergse "Garde Civique" of Burgerwacht, 1795-1920*, Geraardsbergen, 1997.

2. Zie desgewenst L. RENS, *Van "Groot Landhuis" tot "Cercle"*, in *De Heemschutter*, 1998, nr.157, p.33.

3. V. VAN BOSSUYT, *Geschiedenis van Hunnegem te Geeraardsbergen*, Geraardsbergen, 1908, p.57.

Zie hier ook het laetste woord van den kandidaet der zoogezeide *Ultraliberalen, Framassons, Clubisten, Sansculotten*, ne opvolgers van *Robespierre, Marat, Rousseau, Diderot, Voltaire*, enz.

De Advokaet Byl, aen de Heeren Kiezers des Cantons Geerardsbergen.

Mynlieeren,

Men verspreidt valsche geruchten, ik moet die wederleggen. — Men zegt, men schryft en men drukt, namelyk dat ik van de kandidatuur voor den provincialen raed afzie, en dat het onnoodig zyn zou my te kiezen. Dat is loftere leugentael. De *Gazette van Geerardsbergen*, in hare wanhoop en spyt, roept uit dat ik, alhoewel kandidaet van een vry kiesgenootschap en van alle weldenkende stemgeregtigden, voor oogwit hebbe my *in den zetel der ministers te nestelen*. Dit is te belagchelyk omdat ik het zou wederleggen. — Zy beweert dat myn voornemen is *van het kiesregt aen een yedvelte der buitenlieden te onttrekken*. De genegenheid die ik altyd aen de buitenlieden getoond heb, toen het op de belangen van hun huishouden en landbouw aenkam, moet hun genoegzaem doen oordeelen of ik de man ben die hunne regten zou willen krenken, wel eer dan de zelve met hart en ziel voor te staen. Om de geestelykheid, burgemeesters en schepenen tegen my optehitsen, geeft de zelve *Gazette* voor dat ik hun gezag wil doen miskennen. Ik dage haer uit een enkel punt aentehalen waer in ik de geestelyke of wereldlyke overheden te naer zou gesproken hebben. — Ja, men gaet verder, en men zegt, dat ik *vyand ben van Godsdienst en goede orde*. — Vrye keuzen hebben my opvolgenlyk benoemd, sedert 1830, als lid der commissie van openbare veiligheid, — tweemaal tot schepenen van Geerardsbergen, — voorders tot het ambt van lid des gemeenteraeds der stad en des bestuers

van het hospitaal; = ook tot bevelhebber der dienstdoende burgerwacht, en eindinge als afgevaardigden tot de bewerkingen des kadasters voor de gemeente Moerbeke. *Welaen!* hadde ik enkelyk te doen met myne stadsgenoten die my tot vyf mael met hunne stemmen vereerd hebben, en die my thans *uit eigene beweging*, de kandidatuur voor den provincialen raed zyn komen aanbieden, voorzeker zou alle beantwoording aen dergelyke lastertael nutteloos zyn. *Want* alle diegene die my alsdan gekozen hebben, weten of ik immer vyand van godsdienst of goede orde geweest ben, en aen die zelve kiezers mag ik onbevreesd myn voorleden gedrag als waerborg voor het toekomstige aanbieden. Maer ongelukkiglyk heb ik ook myne rekeninge te maken met destemgeregtigden ten platten lande, op wien de uitgegevene lastertael welligt eenigen indruk zou kunnen maken. Aen deze laetsten zal ik dus ook zeggen dat het voorstaen hunner belangen het eenig doel myner pogingen zal en moet wezen; ik zal hun doen opmerken dat, in myne oogen, de Godsdienst de bron is der goede zeden, dat zonder de goede zeden geen goede orde kan bestaen, en dat zonder goede orde het algemeen welzyn onmogelyk is

Kiezers, voor myn eigen begere ik niets. Geene eerezucht spoort my aen. Aen de vrienden welke my die kandidatuur aanboden, antwoorde ik met eene diepe overtuiging en moet ik hier nogmaels herhalen: dat myne huishoudelyke stand en te vredenheid my daer van zouden moeten verwyderen. maer eenen oproep aen myne zelsopoffering voor het algemeen welzyn, heeft my daerin doen bewilligen. Evenwel, zie hier myn laetste woord: aen U laet ik over myne ondervinding, mynen yver en kennissen te waerden, = maer zogy iemand vindt die U beter voorkomt, kiest hem.

L. J. G. BYL, ADVOKAET.

Geerardsbergen, 22 Mei 1847.

Op 24 mei 1847 hadden voor het kanton Geerardsbergen tussentijdse verkiezingen plaats voor één lid van de provincieraad. De verkiezing, een jaar voordien, van Cyrille Spitaels werd immers ongeldig verklaard wegens onregelmatigheden. Kandidaat Louis Bijl, door de katholieke *Gazette van Geerardsbergen* voorgesteld als de « *voorzitter van de ultra-liberalen club* », had het aan de stok met dit weekblad. Vandaar deze open brief die gepubliceerd werd in het Geerardsbergse liberale weekblad *De Volksverdediger*. Er waren voor het kanton Geerardsbergen 296 kiesgerechtigden van wie er 274 hun stem uitbrachten (inclusief evenwel de gemeente Voorde, thans een deelgemeente van Ninove, met 19 kiesgerechtigden respectievelijk 17 deelnemers). Louis Bijl bekam 114 stemmen terwijl Cyrille Spitaels, kandidaat van de *gematigde party* (=de katholieken) en, nota bene, de neef van L. Bijl, verkozen werd met 159 stemmen. Er was één blancostem. (Privéarchief: *De Volksverdediger* nr.44 van 30 mei 1847. — *Gazette van Geerardsbergen* nrs.188 en 190 van respectievelijk 16 en 30 mei 1847)

GENERATIE II

Jacob (Jacques) BYL, geboren in Geraardsbergen op 17 december 1755 en er overleden op 1 juni 1824.

Licentiaat in beide rechten. Advocaat bij de Raad van Vlaanderen. Stadspensionaris. **Schepen van Geraardsbergen** (1790-1791 en 1817-1819). Afgevaardigde goedkeuring grondwet 1815.

Gehuwd in 1796 met Catharina Judoca Gislena **Van Den Herreweghe** (1772-1839), dochter van Paul Bartholomeus Van Den Herreweghe (°5 november 1723, †19 mei 1790)¹ die de zoon is van Adriaan Van Den Herreweghe (ontvanger van Geraardsbergen) x Anna Margaretha Vanden Branden), schepen van de stad Geraardsbergen en brouwer (brouwerij "De Catte"), x 1762 met Thérèse Francisca **Blocq** (dochter van Petrus Joannes Josephus Blocq uit Geraardsbergen, arts, en van Marie Thérèse Louise de la Vileuze of De Veeulleuze uit Twee-Akren).

GENERATIE III

Gabriël BYL, geboren in Moerbeke op 5 mei 1703 en overleden in Geraardsbergen op 4 november 1767. Begraven in de Sint-Bartholomeuskerk van Geraardsbergen².

Griffier van Moerbeke.

Gehuwd in Idegem op 8 mei 1743 met **Adrienne de Smet** (1720-1788), dochter van Geraard De Smet en van Judoca De Coster.

GENERATIE IV

Adriaan BYL³, geboren in Moerbeke op 10 maart 1661 en er overleden op 8 juli 1726.

Als oudste zoon van het gezin volgde hij in 1679 zijn plots overleden vader op als pachter van het Hof te Coppenholle⁴ dat toen ongeveer 45 bunder (= zowat 65 à 70 ha) groot was.

Gehuwd in Moerbeke op 5 juli 1682 met **Joanna de Pelseneer** (°Moerbeke, 23 augustus 1665. †Moerbeke, 5 juli 1726), dochter van Antoon de Pelseneer meier van Moerbeke⁵

---

1. Wordt soms verward met Paul Bartholomeus Philippe Van den Herreweghe (°8 december 1750, †17 december 1791), zoon van Joost (1710-1763) x Petronella Vander Vinckt, en kleinzoon van Adriaan x Anna M. Vanden Branden, die licentiaat in de rechten was en ca.1781 in het huwelijk trad met Isabelle Halfvat of Alvat.

Een en ander wordt echter duidelijk na een vergelijkende analyse van enkele akten uit de parochieregisters van Geraardsbergen, en onder meer :

- overlijdensakte dd. 19 mei 1790 : "*obiit (...) consultissimus dominus Paulus Bartholomeus Philippus van den Herreweghe*", licentiaat in beide rechten.

- overlijdensakte dd. 17 december 1791 : "*obiit (...) dominus Paulus Bartholomeus van den Herreweghe, actualiter scabinus hujus civitatis*".

- doopakte dd. 5 november 1723 : "*Paulus Bartholomeus, filius legitimus Adriani vanden Herreweghe hujus civitatis receptor et Anna Margaretha vanden Branden*".

- doopakte dd. 8 december 1750 : "*Paulus Bartholomeus Philippus, filius legitimus domini Judoci vanden Herreweghe actualis hujus urbis scabini en domicellae Livinae vander Vinckt*". De in 1723 geboren Paulus Bartholomeus was doopheffer.

- huwelijksakte dd. 16 februari 1762 : "*dominus Paulus Bartholomeus van den Herreweghe, scabinus, et domicella Theresia Francisca Blocq*".

2 "*Sepultus in templo Sancti Bartholomei*" (RAR, OGA, Parochieregisters)

³ Antoon Byl (1685-1735), een broer van Adriaan, werd baljuw van Moerbeke.

⁴ RAR, Archief van de Sint-Adriaansabdij, nr.6.

Het Hof te Coppenholle, net als het in aflevering 1 vernoemde Hof ten Buyckmeersch behoorden toe aan de Sint-Adriaansabdij (Zie desgewenst ook E. SOENS, *De abdij van Sint Adriaan te Geraardsbergen, haar pachthovens en molens*, 1914)

⁵ Het echtpaar Adriaan Bijl x Joanna de Pelseneer zijn de voorouders van ons medelid, gemeenteraadslid

GENERATIE V

Joannes BYL (ook Buyl), geboren in Steenhuize op 8 januari 1632 en overleden in Moerbeke in 1679.

Pachter op het *Hof te Coppenholle* (1670) in Moerbeke¹, toebehorend aan de Sint-Adriaansabdij. Buitenpoorter Geraardsbergen (31 december 1660)

Gehuwd in april 1657 te Geraardsbergen met Adriana **Sa(e)geman(s)** die de dochter was van Jaspard Sageman en Jeanne de Cnoop en die in 1674 te Moerbeke overleed.

GENERATIE VI

Adriaan BYL, vermoedelijk in Godveerdegem geboren vóór 1597, waar hij woonde in zijn hofstede. Overleden omstreeks 1649. In 1625 molenaar in Steenhuize via de aankoop van een korenwindmolen². Buitenpoorter van Geraardsbergen in 1618.

Gehuwd met Cathelyne **de Smet**.

GENERATIE VII

Pieter BYL

Eigenaar in Godveerdegem³. Buitenpoorter van Geraardsbergen in 1600.

Gehuwd met Anthonine **de Mets**.

GENERATIE VIII⁴

Passchier BYL uit Godveerdegem : eigenaar in 1571. Buitenpoorter Aalst (1566)

Gehuwd met Lysbethe **van Caenegem**.

GENERATIE IX (cfr. voetnoot 4)

Lieven BYL, eigenaar in Godveerdegem (1571). Buitenpoorter Aalst in 1555(?) en 1571. Gehuwd met Adriana **van Steenberghe**. Hij is de zoon van Jan Byl (°Erwetegem, 1495) en de kleinzoon van Marc Byl (Erwetegem, 1455).

(Generatie VI e.v. zijn tevens de voorouders van Jean André Bijl : zie afl. 1, in nr.172)

(wordt voortgezet)

MARC VAN TRIMPONT

Christophe Byl.

¹ RAR, Archief van de Sint-Adriaansabdij, nr.6.

² RAR, Archief prinsdom Steenhuize, nr.94 en 100.

³ Buitenpoortersboek van Aalst respectievelijk Kohieren van de 20ste penning van Godveerdegem anno 1571.

⁴ RAR, Akten en wettelijke passeringen Godveerdegem, microfilms 745506 en 745507.

(Dank voor hun medewerking aan ons medelid Guido Byl uit Moerbeke en aan dhr. Theo Byl uit Brakel)